

20 ГОДИНА МУЗЕЈА

ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ

Територија са изузетно богатом историјом и културом од најстаријих времена до данас, велики број значајних споменика културе, од којих је двадесетак проглашено културним добрима, условило је као неопходност њихове заштите, даљег старања и научно истраживачког рада – оснивање музеја.

Завичајни музеј у Горњем Милановцу отворен је 3. октобра 1987. године, иницијативом СО Горњи Милановац и Културног центра, под чијом је био управом. Смештен је у породичну кућу трговца Ивана Брковића, у Синђелићевој улици, која је подигнута 1938. године. После рата пренета је у власништво општине а 1977. године, адаптирана је за потребе Галерије Културног центра.

У приземљу музеја постављени су експонати из три легата који су поверени нашем граду на понос и чување.

Легат Божицара Боже Продановића академског сликара који је 1977. године поконио своје граду део сликарске заоставштине (уља на платну, темпера, графика, акварели, цртежи, мозаици...).

У оквиру *Легата породице Лазих* су сликарски радови, разна документа, белешке и писма који чине заоставштину Зоре Лазих, њеног сина Владимира-Мише и Ђерке Гордане.

Легат Настасијевића – највећи део заоставштине познате горњомилановачке уметничке породице поклоњен је граду 1983. године. Чине га лични предмети, документа, књиге, слике, музичка и сценска дела која су припадала Живораду, Момчилу, Светозмиру и Славомиру Настасијевић.

Адаптација поткровља извршена је 1988. године, чиме је Музеј добио изложбени простор од 238 m² у два нивоа. Том приликом на спрату Завичајног музеја, Народни музеј из Чачка припремио је и поставио сталну изложбу „Раднички покрет и НОБ у Таковском крају“. Изложба се састојала из копија докумената, фотографија и оружја.

Основа за формирање музејског фонда била је *Збирка колекционара Сретена Љубеновића – Конкордија*. Конкордије је био родом из Пирота, а доселио се 50-их година XX века у милановачко село Брезну. Својом сакупљачком страшћу сабрао је у своју збирку веома разноврсне предмете који су подељени у археолошку, историјску, уметничку и етнографску збирку. Нажалост, а великом броју експоната не постоје поуздани подаци, што отежава систематско проучавање збирке и њену валоризацију. Збирка од око 2000 предмета преузета је 1987. године, али по први пут изложена 1. децембра 1991. године на спрату Музеја. Представљање одабраних експоната је био вредан путоказ за даља трагања и откупе којима је слика прошлости нашег краја на најбољи начин употпуњавана.

МУЗЕЈ РУДНИЧКО-ТАКОВСКОГ КРАЈА

Одлуком СО Горњи Милановац од 15. априла 1994. године, основан је Музеј завичајног типа под називом Музеј Горњег Милановца. На седници извршног одбора општинске владе, одржаној 28. јуна 1994. године одлучено је да установа убудуће носи назив Музеј таковског краја. Овај назив је 24. фебруара 1995. године промењен у Музеј рудничко-таковског краја. После расписивања конкурса за израду идејног решења заштитног знака и логотипа Музеја, 6. децембра 1995. године стручни жири је за прву награду прогласио рад Драгољуба Јаковљевића.

Пред више од 2000 присутних, 23. априла 1994. године, отворен је Музеј Другог српског устанка у Такову. Уз бројне појединце из овог краја, музејске витрине су обогатили и београдски музеји – Историјски, Војни и Народни, као и Српска православна црква.

Поставка *Други српски устанак и српска револуција 1804–1839*, у Такову је смештена у основну школу коју је 1891. година подигао краљ Александар Обреновић. Почетком 1980-их година зграда је оштећена у пожару, а након реновирања 1993–1994. зграда служи као Музеј посвећен Другом српском устанку.

Кроз поставку је документима, оригиналним експонатима и репродукцијама приказан преглед догађаја у Србији од избијања Првог српског устанка до краја прве Милошеве владавине. Акцент изложбе је на Другом српском устанку, значајном периоду историјских преокрета, судбоносном за каснији развитак целе Србије. Од посебног значаја је део поставке где су изложени остаци најзнаменитијег хрasta у Србији и ремек-дело „Таковски устанак“ Паје Јовановића из 1895. године.

У септембру 1994. године отворена је стална поставка *Поклони и откупи – време династије Обреновић* која је смештена у поткровљу зграде Музеја у Горњем Милановцу. Поставка обухвата период владавине породице Обреновић, настанак Горњег Милановца и даје слику Србије у XIX веку.

Поред Музеја Другог српског устанка у Такову и зграде у Горњем Милановцу у коју су смештени Легат браће Настасијевић и поставка *Поклони и откупи – време династије Обреновић*, делатност Музеја обавља се и у Коначку кнеза Милоша у Горњој Црнући, Продановића магази у Коштуњици и на Знаменитом месту Таковски грм у Такову. Неизоставни део у причи о Другом српском устанку чини таковска црква брвнара испред које је Милош 1815. године објавио народу да се креће у нови бој против Турака.

Знаменито место Таковски грм

На историјском комплексу који је културно добро од изузетног значаја, груписано је неколико споменика културе везаних за кнеза Милоша и подизање Другог српског устанка. У садашњој изложбеној јушни, на Чисти 1815. године, под највећим хрстом, донета је коначна одлука о подизању Другог устанка. Под Таковским грмом подигнут је 1887. године споменик у знак сећања на кнеза Милоша Обреновића. Западно од споменика Милошу Обреновићу, налази се дело Петра Убакића, „Таковски устанак“, монументална композиција којом су представљени Милош Обреновић и Мелентије Павловић. Наследник хрста под којим је кнез Милош повео Србе у борбу против турске власти, посађен 1867. године, последњи пут је листео 1991. године. Други наследник хрста посађен је 10. марта 1995. године.

Коначку кнеза Милоша у Горњој Црнући

Српска кућа у *Првој/Лоповици XIX века* је стална поставка смештена у Коначку кнеза Милоша у Горњој Црнући. Након слома Првог устанка 1813. године, породица Маринковић је понудила кнезу Милошу уточиште на свом имању. У којој је кнез Милош боравио до 1818. године када прелази у Колајевац. Поставка је отворена у априлу 1993. године, и садржи историјат самог објекта, кратак преглед догађаја из Првог и Другог српског устанка, причу о кнезу Милошу и његовом руковођењу устанком и управљању државом до 1818. године. Категорисана је за непокретно културно добро од изузетног значаја 2000. године.

Продановића магази

Саграђена 1880. године у Праванима а крајем 1999. године премештена у Коштуницу. На преко 300 m² смештена је етнолошка збирка која приказује предмете из свакодневног живота и пољопривредне радове суворборских села с краја XIX и почетка XX века, затим споменик соба војводе Живојина Мишића и суворборског пробоја 1914. године и поставка слика професора Боже Продановића.

Музеј рудничко-таковског краја је установа културе завичајног карактера чија је делатност прикупљање, проучавање, стручна и научна обрада, заштита и презентација културних добара коју обавља на територији Општине Горњи Милановац.

Према класификацији музејских предмета спада у музеје комплексног типа и садржи шест збирки: за археологију, етнологију, историју, уметност, нумизматику и фотодокументацију око којих су формирана истоимена одељења, као и одељења за конзервацију, педагошки рад и стручну библиотеку.

Последњих година, богата изложбена делатност се базира на промишљању наслеђа рудничко-таковског краја. Поред изложби у Музеју се могу претити различите промоције стручне литературе, научни скупови, предавања, радионице и музички програми. Редовне делатности Музеја рудничко-таковског краја допуњене су од 2011. године пројектима који су финансијски подржани од стране Министарства културе РС.

Током две деценије рада наишли смо на изузетно разумевanje и наклоност великог броја појединаца и установа према нашем музеју и пословима којих смо се прихватили. Презентацијом историјске баштине и различитим програмима, Музеј је постао препознатљив у јавности, место повезивања прошлости и будућности. Истовремено, морамо указати да концепцијски, милановачки музеј припада групи завичајних музејских установа комплексног типа. Наш примарни задатак јесте прикупљање, спашавање и објављивање грађе а то је заправо целокупна материјална и духовна баштина рудничко-таковског краја, која би без музејских напора потпуно пропала. Тиме би наши наследници остали заувек ускраћени за уверени смо битан део властите историје. Па ипак, географски оковани утицаја Музеја не завршавају се административним границама милановачке општине, јер верујемо да ова установа данас има много шири, регионални значај.

